

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogrammet for verpehøns

Versjon 4

Anbefalt av Animalia AS sitt styre 10.12.24

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram verpehøns

Anbefalt av Animalia AS sitt styre 10.12.24

Referanse til regelverket: Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram verpehøns er utarbeidet i samsvar med Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun. Dette er fjerde versjon av retningslinjen. Første versjon ble anbefalt av Animalia AS styret 22.05.2019 og anerkjent av Mattilsynet 16.10.2019. Versjon 2 ble anbefalt av Animalia AS styret 12.10.2020 og anerkjent av Mattilsynet 27.01.2021. Versjon 3 ble anbefalt av Animalia AS styret 13.12.2022 og anerkjent av Mattilsynet 16.02.2023.

1. Formål

Formålet med retningslinjen er å bidra til å sikre norske verpehøners velferd gjennom produksjonsperioden. Dette skal gjøres gjennom god produksjonsstyring, systematisk forebyggende helse- og dyrevelferdsarbeid og tredjeparts revisjon av regelverksetterlevelse.

2. Virkeområde

Retningslinjen gjelder for driftsenheter som holder minst 1 000 livkyllinger som oppdrettes for produksjon av konsumegg eller rugeegg, driftsenheter som holder minst 1 000 verpehøner (*Gallus gallus*) for konsumeggproduksjon og leverer til eggpakkeri som har tilsluttet seg til denne retningslinjen, samt driftsenheter som holder minst 1 000 livkyllinger eller verpehøner for rugeeggproduksjon og leverer til rugeri som har tilsluttet seg til denne retningslinjen.

3. Definisjoner

Driftsenhet: En driftsenhet i jordbruket defineres som en virksomhet (bedrift) med jordbruksdrift. Hver driftsenhet skal ha identitetsmessig tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, men driftsenheten skal omfatte alt som drives sammen, medregnet leid areal og uansett om arealet ligger i en eller flere kommuner. Driftsenheten i jordbruket er sammenfallende med tilskuddsenheten etter reglene for produksjonstilskudd.

Eggpakkeri: Den bedrift (juridiske enhet) driftsenheten leverer egg til.

Rugeri: Bedrift (juridisk enhet) som selger rugeegg og daggamle livkyllinger til driftsenhet.

Elektronisk produksjonskontroll: Elektronisk verktøy for registrering av produksjonsdata i konsumeggproduksjonen med hensikt til å bedre egne produksjonsresultater.

Nødvendig produksjonsdata: Registreringer som foretas av driftsenheten for hvert innsett som minimum må inkludere: antall innsatte høner, eggproduksjon, fôrforbruk og dødelighet gjennom innsettet.

Dyrevelferdsbesøk: Veiledningsbesøk utført av DVP-veterinær, som skal registreres elektronisk og fullstendig i fagsystemet Velferdsportal Fjørfe. DVP-

besøket skal utføres minst hver 15. måned for egg- og rugeeggprodusenter og minst hver 12. måned for oppalere.

DVP-veterinær: Veterinær som har gjennomført bransjens eget DVP-kurs og er registrert i oversikt publisert av Animalia.

4. Ansvar og roller

Nortura SA og Kjøtt- og Fjørfebransjens landsforbund (KLF) er ansvarlige for utforming og oppfølging av retningslinjen. Ansvar utøves av partene gjennom Animalia AS sitt styre. Retningslinjen er forpliktende for eggpakkerier som tilslutter seg skriftlig. For KLF skal medlemsbedrifter som ønsker å slutte seg til avtalen, undertegne KLFs tilslutningsavtale. Nortura SA og KLF skal innenfor sine organisasjoner utpeke revisorer til å revidere og føre stikkprøvebasert tilsyn med retningslinjene i sine eggpakkerier. Partene kan utelukke sine eggpakkerier ved vesentlige brudd på retningslinjen. Eggpakkeriet kan med 6 måneders varsel skriftlig trekke sin tilslutning til retningslinjen ved å sende melding til Nortura SA eller KLF.

Det er eggpakkeriene som inkluderer og ekskluderer driftsenheten som produserer konsumegg i dyrevelferdsprogram verpehøns. Det er Animalia som inkluderer og ekskluderer driftsenheten som produserer livkyllinger og rugeegg i dyrevelferdsprogram verpehøns. Inkludering i programmet er ikke tidsbegrenset. Eksklusjon fra programmet skjer etter kriteriene beskrevet i punkt 6.

4.1 Animalias plikter

Animalia skal på oppdrag av KLF og Nortura SA:

- a) være sekretariat for bransjeretningslinjen
- b) ha oppdatert liste over tilsluttede eggpakkerier på www.animalia.no
- c) være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen
- d) utarbeide relevant statistikk og publisere resultater
- e) drifte journalsystemet HelseFjørfe og fagsystemet Velferdsportal Fjørfe
- f) tilby opplæring av KSL-revisorer, DVP-veterinærer og produsenter
- g) gi veiledning til eggpakkerier, rugerier, driftsenheter og bransje
- h) overvåke praktiseringen av retningslinjen og gjennomføre nødvendige oppdateringer
- i) oversende retningslinjen til Mattilsynet for anerkjennelse som nasjonal retningslinje
- j) holde Mattilsynet oppdatert om retningslinjens innhold, endringer og praktisering
- k) sørge for oppdatert oversikt over driftsenheter som har gjennomgått e-læringskurs i avliving av verpehøner
- l) varsle driftsenheten som produserer livkyllinger og rugeegg i god tid før overskridelse av frister for dyrevelferdsbesøk
- m) varsle rugeriet dersom det er gått mer enn 13 måneder uten gjennomført dyrevelferdsbesøk hos driftsenheten som produserer livkyllinger, eller mer enn 16 mnd hos driftsenheten som produserer rugeegg, slik at rugeriet stopper salg av rugeegg og livkyllinger til driftsenheten frem til dyrevelferdsbesøk er gjennomført.

4.2 Eggpakkerienes plikter

Det enkelte pakkeri:

- a) skal gjøre retningslinjen til en fullverdig og integrert del av egne kvalitetssystemer
- b) skal oppfylle kravene i egne kvalitetssystemer og i offentlig regelverk
- c) kan til enhver tid kunne revideres av henholdsvis Nortura SA eller KLF og plikter å legge til rette for slik revisjon
- d) skal gi driftsenhet som produserer konsumegg et tilbud om medlemskap i egnet produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF og kontrollere at nødvendige produksjonsdata blir registrert
- e) skal varsle driftsenheten som produserer konsumegg i god tid før overskridelse av frister for dyrevelferdsbesøk
- f) skal sikre at driftsenhetene som produserer konsumegg lukker avvik fra KSL-regelverket innen angitt frist
- g) kan inkludere og ekskludere driftsenhet som produserer konsumegg fra dyrevelferdsprogrammet
- h) skal fortløpende trekke 10 øre/kg egg fra driftsenhetene som produserer konsumegg. Trekket tilbakebetales ved innsettets slutt når nødvendig produksjonsdata er registrert i elektronisk produksjonskontroll, dyrevelferdsbesøk er gjennomført og eventuelle påviste avvik på dyrevelferdsbesøket er lukket innen fristen.
- i) skal trekke 50 øre/kg egg dersom driftsenheten hadde mangler ref punkt h) i forrige innsett. Trekket tilbakebetales ved innsettets slutt når nødvendig produksjonsdata er registrert i elektronisk produksjonskontroll, dyrevelferdsbesøk er gjennomført og eventuelle påviste avvik på dyrevelferdsbesøket er lukket innen fristen.
- j) skal trekke 50 % av avregningsprisen dersom driftsenheten hadde mangler ref punkt i) i forrige innsett, dvs to påfølgende innsett med avvik. Trekket går tilbake til 10 øre/ kg egg når nødvendig produksjonsdata er registrert i elektronisk produksjonskontroll, dyrevelferdsbesøk er gjennomført og eventuelle påviste avvik på dyrevelferdsbesøket er lukket innen fristen.

4.3 Driftsenhetenes plikter

Den enkelte driftsenhet skal:

- a) være tilsluttet dyrevelferdsprogram verpehøns dersom man ønsker å levere livkyllinger til eggprodusenter, eller konsumegg til eggpakkeri som har sluttet seg til denne retningslinjen
- b) registrere nødvendige produksjonsdata for hvert innsett i en elektronisk produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF.
- c) produsere i henhold til offentlig regelverk og KSL-standard for fjørfeproduksjon, dokumentert gjennom årlige elektroniske egenrevisjoner, og eksterne revisjoner hvert 3. år
- d) ha dyrefaglig kompetanse om velferd for verpehøns, gjennomføre nødvendige tiltak for å tilfredsstille dyrevelferden, herunder lukking av avvik påvist ved KSL-

revisjon og oppfølging av anbefalinger fra veterinær eller rådgiver.

e) inngå skriftlig avtale med DVP-veterinær om dyrevelferdsbesøk i besetningen. Avtalen skal omfatte at det skal tas kontakt med veterinæren ved tegn på sjukdom eller klare produksjonsavvik, og at veterinær utfører DVP-besøk minst hver 15. måned i rugeegg- og konsumeggproduksjon og minst hver 12. måned for oppalere, registrert i Velferdsportal Fjørfe.

f) gjennomføre ett e-læringskurs i avlving av verpehøner innen to år etter tilslutning til DVP

g) gjennomføre kurs i regi av eggpakkeri med fokus på helse og velferd hos verpehøns

5. Dyrevelferdsbesøk

En egen besøksveileder beskriver forberedelse, gjennomføring og besøksrapport, inkludert betydningen av god dokumentasjon. Under besøket registrerer veterinæren dyre- og ressursbaserte indikatorer som vurderes som: 1. Bra, 2. Bør forbedres og 3. Må utbedres. Score 3 settes ved det som anses som forskriftsbrist (avvik), der nødvendige tiltak spesifiseres og avvik må lukkes.

6. Avviksbehandling

Følgende avvik er utgangspunkt for trekk for driftsenheter som ikke tilfredsstiller kravene i dyrevelferdsprogrammet:

1. Manglende dokumentasjon på dyrevelferdsbesøk siste 15 måneder (verp), 12 mnd (oppal)

2. Manglende lukking av avvik (score 3) på dyrevelferdsbesøk innen angitt frist

Dersom pkt. 1 eller 2 over ikke er oppfylt skal varemottakere iverksette et dyrevelferdstrekk etter at fristen er utløpt. Se detaljer i vedlegg 1: «DVP verpehøns - Varsler og avvikshåndtering»

Dersom det påvises vesentlige avvik fra offentlig regelverk, KSL-krav til konsumeggproduksjonen eller denne retningslinjen og slike avvik ikke lukkes innen angitt frist, skal eggpakkeriet anse driftsenheten for å stå utenfor dyrevelferdsprogrammet. Perioder med produksjonsopphold kan sees bort fra ved vurdering av overtredelse av tidsfrister.

7. Klageadgang

Driftsenhetens klageadgang er regulert i leveringsvilkårene med eggpakkeri. For klager på vedtak som fattes av Mattilsynet gjelder Forvaltningsloven.

8. Gyldighet

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram verpehøns ble underskrevet av Nortura 21.06.2019 og Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund 20.06.2019. Denne retningslinjen ble anerkjent av Mattilsynet 16.10.2019 som "Nasjonal retningslinje" iht. Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun. Versjon 2 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 12.10.20 og anerkjent av Mattilsynet 27.01.21.

Vedlegg 1 - DVP verpehøns – felles rutiner for varsel og avvikshåndtering

Dato: 04. juni 2025

Formålet med dette notatet

Det er eggpakkeriene som inkluderer driftsenhetene (eggprodusentene) i dyrevelferdsprogrammet (DVP) for verpehøns etter vilkår gitt i retningslinjen. For oppalere og rugeeggprodusenter er det Animalia som inkluderer driftsenhetene i DVP. Oppfylles ikke disse vilkårene, skal driftsenhetene anses å stå utenfor DVP verpehøns. Bransjen ønsker felles rutiner for varsling av avvik, frister for å lukke disse og utelukkelse fra programmet. Dette dokumentet beskriver disse rutinene.

DVP verpehøns

Den digitale plattformen til DVP fjørfe har fått navnet «Velferdsportal fjørfe». Her kan veterinær registrere DVP-besøk, og både produsent, veterinær og varemottaker kan se status og besøksrapporter. Veterinær og produsent kan logge inn direkte i «Velferdsportal fjørfe». DVP fjørfe vil gjøre informasjon tilgjengelig for KSL angående status og overordnet årsak til at DVP fjørfe ikke er godkjent.

Varsling til produsent og veterinær

«Velferdsportal fjørfe» sender ut sms-varsler til produsent og veterinær. Det sendes varslar til produsenten når han/hun bli innrullert. Ved behov sendes påminnelse 30 dager og 14 dager før en frist for gjennomføring av besøk, kurs eller lukking av avvik. I tillegg sendes det et varsel dersom fristen oversittes. Det sendes også ut varslar knyttet til endringer i avtaleforholdet mellom produsent og veterinær, og når en ny besøksrapport er registrert.

1. Oppsummering varslar fra DVP fjørfe:
 - a. Varsel om frist for å gjennomføre DVP-besøk
 - b. Varsel om at et avvik er opprettet
 - c. Varsel om frist for å lukke avvik
 - d. Varsel om oversittet frist og risiko for DVP-trekk
 - e. Varsel om endring i avtaleforhold mellom veterinær og produsent
2. Varsel om KSL-trekk går fra KSL. Her følges vanlige varslingsrutiner.

Avvikshåndtering og trekk

Punkt 6 i «Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram verpehøns» sier at følgende avvik er utgangspunkt for trekk for driftsenheter som ikke tilfredsstiller kravene:

1. Manglende dokumentasjon på dyrevelferdsbesøk siste 15 måneder (konsumegg og rugeegg), eller 12 måneder (oppal)
2. Manglende lukking av avvik (score 3) på dyrevelferdsbesøk innen angitt frist

Det er etablert en trekkordning for eggprodusenter, hvor 10 øre/kg egg trekkes fortløpende av eggpakkeriet gjennom innsettet. Trekket på 10 øre tilbakebetales ved grønn status når innsettet avsluttes. Dersom status er rød når innsettet avsluttes, beholdes trekket av eggpakkeriet, og trekket økes til 50 øre/kg egg gjennom neste innsett. Trekket på 50 øre tilbakebetales ved grønn status etter innsettet er avsluttet. Dersom status fortsatt er rød, det vil si to påfølgende flokker med rød status, beholdes trekket av eggpakkeriet, og et trekk på 50 % av avregningsprisen gjennomføres i neste innsett.

For oppalere av verpehøns og rugeeggprodusenter vil Animalia varsle rugeriet dersom det er gått mer enn 13 måneder (oppal) og 16 måneder (rugeegg) uten gjennomført DVP-besøk hos driftsenheten som produserer livkyllinger eller rugeegg, slik at rugeriet stopper salg av rugeegg og livkyllinger til driftsenheten frem til DVP-besøk er gjennomført (pkt 4.1.m) i retningslinjen).

Rutine ved manglende registrering av produksjonsdata i produksjonskontroll

Bransjeretningslinjen (punkt 4.3 b) krever at den enkelte driftsenhet skal "være medlem i og registrere nødvendige produksjonsdata i en produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF". "Nødvendig produksjonsdata" defineres som at driftsenheten minimum rapporterer inn antall innsatte høner, eggproduksjon, fôrforbruk og total dødelighet gjennom innsettet. Deltagelse defineres i tillegg som at driftsenheten senest 1 måned etter at innsettet er avsluttet skal ha rapportert inn disse dataene. Ved manglende deltagelse i produksjonskontroll skal varemottakeren:

- Sende brev eller epost med varsel om frist på 14 dager fra brevets dato på å rapportere inn produksjonsdataene. Dersom denne fristen oversittes:
- Sende brev eller epost med beskjed om at beløpet som er trukket over avregningen (10 øre eller 50 øre/kg) beholdes av eggpakkeriet

Rutine ved manglende ekstern KSL-revisjon eller manglende lukking av KSL-avvik

Bransjeretningslinjen (punkt 4.3 c) krever at den enkelte driftsenhet skal "produsere i henhold til offentlig regelverk og KSL-standard for fjørfeproduksjon, dokumentert gjennom årlige elektronisk dokumenterte egenrevisjoner og eksterne revisjoner hvert 3. år». Bransjeretningslinjen krever også at driftsenheten skal lukke avvik påvist ved KSL-revisjonen (punkt 4.3 d).

Ved overskredet frist for ekstern revisjon eller lukking av avvik skal varemottakeren:

- Sende brev eller epost om at ekstern revisjon eller lukking av avvik må gjennomføres umiddelbart. Dersom ingen respons på dette innen 14 dager:
- Sende brev eller epost med varsel om frist på 14 dager fra brevets dato på å lukke avviket og rapportere inn at det er lukket. Andre frister kan settes dersom hensyn til dyrevelferden eller forhold rundt praktisk gjennomføring tilsier dette. Dersom denne fristen oversittes:
- Sende brev eller epost der det gjøres oppmerksom på at driftsenheten ikke lenger oppfyller kravene til deltagelse i Dyrevelferdsprogram verpehøns.